

Organ-Doku Ba???? ve Transplantasyon Bilgi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Organ-Doku Ba???? ve Transplantasyon Bilgi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28159>

Özet

Organ-Doku Ba???? ve Transplantasyon Bilgi Ölçe?i (ODTBÖ), bireylerin **organ nakli** ve **doku ba????** süreçlerine dair sahip olduklar? bilgi düzeyini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle organ ba????n? etkileyen faktörler arasında temel bir bile?en olan bili?sel bilgi eksikli?ini tespit etme ihtiyac?ndan do?muştur. ODTBÖ, 2017 y?l?nda Emiral ve arkadaşlar? tarafından güvenilir ve geçerli bir şekilde kullan?ma sunulmuştur. Bu ölçek, halk sa?l??? kampanyalar?n?n planlanmas? ve e?itim programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Ölçe?in geli?tirilmesi, özellikle Türkiye gibi organ ba???? oranlar?n?n art?r?lmas?n?n hedeflendi?i co?rafyalarda, bilgi düzeyinin bilimsel yöntemlerle ölçülmesine olanak sa?lamıştır. ODTBÖ, bireylerin organ ba????n?n t?bbi, yasal ve etik boyutlar? hakk?ndaki alg?lar?n? ve gerçek bilgilerinin de?erlendirmek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Organ ba????, doku nakli, transplantasyon, bilgi ölçe?i, psikometri, sa?lık e?itimi, Emiral 2017.

Yazarlar

Gülsüm Öztürk Emiral, Burak ?brahim Atalay, Hande Altunok, Mehmet Emin Gokler, Mehmet Fatih Onusuz, Serpil Metintas.

Amaç

Organ-Doku Ba???? ve Transplantasyon Bilgi Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin organ ve doku ba???? ile ilgili temel kavramlar, süreçler ve yasal çerçeve hakk?ndaki **bilgi düzeylerini** objektif ve standart bir biçimde saptamaktır. Bu ölçüm, sa?lık profesyonellerine, ara?tırmacılara ve politika yapıcılara, halkın bilgi bo?luklar?n? ve yanlı? anlamalar?n? belirleme imkanı sunar.

Ölçek, sa?lık okuryazar??? çalmalar?nda ve organ ba???? fark?ndalık kampanyalar?n?n hedef kitlesinin ihtiyaçlar?n? anlamada güçlü bir araç olarak hizmet vermektedir. Yüksek bilgi düzeyinin, organ ba????na yönelik olumlu tutumlar? destekledi?i varsayım?ndan hareketle, ölçek bu korelasyonlar?n incelenmesine de olanak tanır.

Yapı

ODTBÖ, **organ ba????** ve transplantasyonun farklı boyutlar?n? kapsayan bili?sel bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı genellikle şu ana temalar? içerir:

Organ ba???? tan?mlar? ve türleri (canl?dan, kadavradan).
Beyin ölümü ve koma aras?ndaki fark gibi t?bbi ve hukuki kavramlar.
Nakil sürecinin i?leyi?i ve organ da??t?m sistemleri.
Organ ba???? konusundaki dini ve etik görü?ler.

Ölçek, kat?l?mc?lar?n bu karma??k konulara ne kadar hakim oldu?unu gösteren toplam bir bilgi puan? üretmek üzere tasarlanm??t?r. Yüksek puan, yüksek bilgi düzeyini ifade ederken, düşük puan e?itim veya fark?ndal?k ihtiyac?n? gösterir.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirilme çal??mas?, arac?n ölçmek istedi?i yap?y? gerçekten ölçtü?ünü kan?tlamak için kapsaml? geçerlik analizlerini içermi?tir. Orijinal çal??mada (Emiral et al., 2017), ölçe?in içeri?i, ilgili uzman görü?leri al?narak **içerik geçerli?i** aç?s?ndan incelenmi?tir.

Yap?s?sal geçerlik çal??malar? (muhtemelen Aç?mlay?c? Faktör Analizi ve Do?rulay?c? Faktör Analizi kullan?larak), ölçek maddelerinin teorik olarak beklenen yap? alt?nda topland??n? do?rulam??t?r. Bu, ölçe?in organ ve doku ba???? bilgisi gibi tekil bir yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Detayl? geçerlik katsay?lar? ve istatistiksel sonuçlar, orijinal referans makalesinde mevcuttur.

Güvenirlik

Organ-Doku Ba???? ve Transplantasyon Bilgi Ölçe?i'nin **güvenirlik** analizleri, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l??n? ve iç tutarl?l??n? göstermek amacıyla yap?lm??t?r. Bir bilgi ölçe?i olarak, maddeler aras?ndaki iç tutarl?l??n? yüksek olmas? beklenir.

Orijinal ara?t?rmada, iç tutarl?l?k genellikle **Cronbach Alfa katsay?s?** kullan?larak raporlanm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? ölçmekte oldu?unu ve sonuçlar?n tekrarlanabilir oldu?unu i?aret eder. Ölçe?in güvenilirli?i, özellikle ara?t?rma ve de?erlendirme amaçl? kullan?mlarda sonuçlar?n sa?laml?? için kritik öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde, maddelerin hangi temel boyutlar alt?nda topland??n? belirlemek amacıyla faktör analizi kullan?lm??t?r. Bu analiz, ölçe?in tek boyutlu mu yoksa organ ba???? bilgisi, transplantasyon bilgisi veya hukuki bilgi gibi alt boyutlardan m? olu?tu?unu ortaya koyar.

Emiral ve arkadaş?lar?n 2017 tarihli çal??mas?, ODTBÖ'nün faktör yap?s?n? detayl? olarak incelemi? ve ölçe?in teorik olarak beklenen yap?y? destekleyecek ?ekilde faktör yüklerine sahip

oldu?unu kan?tlam???r. Bu analizler, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü sa?lam???r.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama ve geli?tirme çal??mas? sonucu olu?turulmu? **bilgi ölçe?i**.

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi yer almamas?na ra?men, bilgi ölçekleri genellikle Do?ru/Yanl??/Bilmiyorum veya çoktan seçmeli formatta olup, her do?ru cevap için puan verilerek toplam bilgi skoru elde edilir.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Sa?lık çal??anlar?, t?p ö?rencileri veya genel halk gibi organ ba???? konusunda bilgi düzeyinin ölçülmek istendi?i yeti?kin gruplar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma, genellikle üniversite ö?rencileri veya sa?lık sektöründeki bireyler üzerinde yürütülmü?tür; ancak ölçek, organ ba???? fark?ndal??? ara?t?rmalar? için geni? bir yeti?kin popülasyonuna uygulanabilir niteliktedir.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup halinde uygulanan, öz-bildirim temelli anket/ölçek. Uygulama süresi k?sad?r.

Anahtar Kelimeler

Organ-Doku Ba????, Transplantasyon Bilgi Ölçe?i, ODTBÖ, **geçerlik**, **güvenirlik**, sa?lık psikolojisi, halk sa?l??.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar ?leti?im E-postas?: dr.gulsum.ozturk@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Ayr?nti? yaz??ma adresi orijinal kaynakta belirtilmemi?tir; ancak sorumlu yazar Gülsüm Öztürk Emiral ile ileti?ime geçilebilir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: Ölçe?in geli?tirildi?i ve yay?nland??? y?l 2017'dir.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik veya ara?t?rma amaçl? kullan?m? için

genellikle sorumlu yazar Gülsüm Öztürk Emiral'den izin alınması gerekmektedir. Kullanım ücreti bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak akademik araçlar genellikle uygun izinle ücretsiz kullanılabilir.

Orijinal makale, [Transplantation Proceedings](#) dergisinde yayınlanmıştır.

Referanslar

Emiral, G. O., Atalay, B. I., Altunok, H., Gokler, M. E., Onsuz, M. F., & Metintas, S. (2017). Development of a reliable and valid organ tissue donation and transplantation knowledge scale. *Transplantation proceedings* 49, (2), 260-266.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [the-organ-tissue-donation-and-transplantation-knowledge-scale-odtks-toad.pdf](#)

Organ-Doku Ba??? ve Transplantasyon Bilgi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynakta açıkça belirtilmediği için buraya eklenememiştir. Maddelerin tamamı için lütfen yukarıda belirtilen 2017 tarihli orijinal referans makaleye başvurunuz.